Lietas Nr. C20139516
Lietas arhīva Nr. CA-0155-17/2

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Liepājā 2017.gada 21.jūnijā

Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja J.Mauliņa
un tiesneses Z.Zaiceva un A.Klaiše
ar sekretāri E.Ansuli

izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /pers. D/ prasībā pret SIA "VIDO", ar trešo personu prasītāja pusē /pers. E/, par parāda piedziņu, sakarā ar /pers. D/ iesniegto apelācijas sūdzību par Liepājas tiesas 2016.gada 27.decembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

2016.gada 26.februārī /pers. D/ (turpmāk prasītājs) cēlis prasību Liepājas tiesā pret SIA "VIDO" (turpmāk atbildētājs) ar trešo personu prasītāja pusē /pers. E/ (turpmāk trešā persona), vēlāk tos precizējot un lūdzot piedzīt parādu 53 357,69 EUR, procentus 36 855 EUR, visus tiesāšanās izdevumus un noteikt tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt procentus par piespriesto summu (lietas 4.-7., 65.-67., 84.-86., 102.-103., 157.-158.lapa).

Prasītājs prasības pieteikumā norādījis, ka 2005.gada 23.novembrī starp atbildētāju, kā aizņēmēju, un trešo personu, kā aizdevēju, tika noslēgts aizdevuma līgums par aizdevuma LVL 37 500 apmērā izsniegšanu atbildētājam. Atbilstoši Latvijas Bankas noteiktajam pārejas kursam no latiem uz *euro* izsniegtais aizdevums ir konvertējams uz 53 357,69 EUR. Atbildētājs visu aizdevuma summu ir saņēmis līguma parakstīšanas brīdī. Pilna aizdevuma atmaksa bija jāveic ne vēlāk kā 23.12.2005., bet noteiktajā termiņā atbildētājs neveica aizdevuma vai tā daļas samaksu. Aizdevuma līgumā nav atrunāts aizdevuma lietošanas procentu apmērs, kā arī nokavējuma procentu apmērs par aizdevuma atmaksas kavējumu.

2012.gada 25.janvārī starp trešo personu, kā cedentu, un SIA "Interest", kā cesionāru, tika noslēgts cesijas līgums par visu trešās personas prasījuma tiesību, kas izriet no 2005.gada 23.novembra aizdevuma līguma, cesiju SIA "Interest". 2013.gada 5.aprīlī starp cedentu un /pers. H/, kā cesionāru, tika noslēgts cesijas līgums par visu SIA "Interest" cedēto prasījuma tiesību, kas izriet no 2005.gada 23.novembra aizdevuma līguma, cesiju nodošanu /pers. H/, bet 2016.gada 9.februārī minēto cesijas līgumu puses atcēlušas, noslēdzot cesijas līguma atcēlēju līgumu.

2016.gada 10.februārī starp SIA "Interest", kā cedentu, un prasītāju, kā cesionāru, tika noslēgts cesijas līgums par visu SIA "Interest" cedēto prasījuma tiesību, kas izriet no 2005.gada 23.novembra aizdevuma līguma, cesiju nodošanu prasītājam.

Paskaidro, ka kreditori vairākkārt brīdinājuši atbildētāju par neizpildītām saistībām, bet atbildētājs labprātīgi parādu nav samaksājis. /pers. H/ iesniedzis tiesā pieteikumu par atbildētāja maksātnespējas procesa pasludināšanu, kuru Liepājas tiesa noraidīja un maksātnespējas procesa lietu izbeidza.

SIA "VIDO" sniegtie paskaidrojumi, atbildot uz SIA "Interest" 2012.gada 20.februāra brīdinājumu, būtiski atšķiras no sniegtajiem paskaidrojumiem maksātnespējas procesa lietas izskatīšanas laikā. Atbildētājs nav iesniedzis nevienu pierādījumu saviem apgalvojumiem.

Prasība pamatota uz Civillikuma 1587., 1759., 1765., 1805., 1806., 1943.pantu, 1793.panta 3.punktu.

Atbildētāja SIA "VIDO" valdes loceklis /pers. K/Liepājas tiesā iesniedzis rakstveida paskaidrojumus (lietas 49.-52.lapa), norādot, ka prasību neatzīst, jo SIA "Interest" kā komercsabiedrībai, kurai trešā persona cedēja parādu 2012.gada 25.janvārī, prasījuma tiesību noilgums iestājās 2015.gada 25.janvārī, bet 2013.gada 5.aprīļa cesijas līgums, ar kuru SIA "Interest" bija prasījuma tiesības nodevusi /pers. H/, ir atceltas ar 2016.gada 9.februāra cesijas līguma atcēlēja līgumu, tādēļ spēkā esošs līdz 2016.gada 9.februārim palika 2012.gada 25.janvāra cesijas līgums.

SIA "Interest" kā cesionāram saskaņā ar 2012.gada 25.janvāra cesijas līgumu jau bija iestājies prasību tiesību noilgums un nebija tiesiska pamata 2016.gada 10.februārī cedēt parādu un prasījuma tiesības prasītājam, jo SIA "Interest" prasījuma tiesības jau bija zudušas. Trešā persona ne tikai nav izmantojusi savas prasījuma tiesības, bet arī izvairījusies no jebkāda kontakta.

2005.gada 23.novembrī bija noslēgts aizdevuma līgums starp atbildētāju un trešo personu, kurš reāli aizdeva naudu summā 25 000 latus, bet līgumā tika ierakstīti 37 500 lati, jo /pers. E/ tādā veida gribēja nopelnīt naudas līdzekļus uz atbildētāja rēķina, saņemot 50% kā atlīdzību. Parādsaistības tika izpildītas pilnībā un saskaņā ar Civillikuma 1811.pantu saistības tiesība izbeidzās ar izpildījumu. Kad tika noslēgts cesijas līgums, nebija prasījuma tiesības pret prasītāju, jo saistība par parāda atmaksu bija izpildīta. Līdz ar to trešā persona nevarēja cedēt neesošu prasījuma tiesību. Maksāts tika trešajai personai vismaz trīs gadus katru mēnesi 300 LVL un vēl vismaz 10 tūkstošus latu, bet iespējams vēl vairāk, jo visu laiku tika prasīta nauda, kura tika dota.

Trešā persona /pers. E/ tiesā iesniedzis rakstveida paskaidrojumus (lietas 94.lapa) norāda, ka aizdevuma atmaksu nav saņēmis un prasību uzskata par pamatotu. Atbildētājs nav veicis parāda samaksu ne pilnā apmērā, ne daļā.

Uzskata, ka atbildētājs un tā pārstāvis /pers. K/ rīkojas ļoti negodprātīgi un nekaunīgi, jo gadiem ilgi lieto naudu, izmantojis to savam biznesam, taču neuzskata par pienākumu atdot parādu, turklāt vēl izplata apmelojošas un apvainojošas ziņas. Atbildētāja paskaidrojumi satur ne vien nepatiesas un arī apvainojošas lietas, bet arī maldinošu informāciju par lietas apstākļiem. Neuzskata, ka jāatspēko nepierādītus un melīgus apgalvojumus.

Ar Liepājas tiesas 2016.gada 27.decembra spriedumu prasība noraidīta (lietas 115.-119.lapa).

Tiesa konstatējusi, ka 2005.gada 23.novembrī starp trešo personu un atbildētāju tika noslēgts aizdevuma līgums (turpmāk aizdevuma līgums), saskaņā ar kuru trešā persona ir piešķīrusi atbildētājam aizdevumu LVL 37 500 apmērā ar atmaksas termiņu 2005.gada 23.decembrī. Lietā nav strīda,

ka atbildētājs aizdevumu saņēmis. Pamatojoties uz 2012.gada 25.janvāra cesijas līgumu, SIA "Interest" ieguvis no trešās personas prasījuma tiesības pret atbildētāju, kas izriet no aizdevuma līguma. Savukārt no 2016.gada 9.februārī noslēgtā cesijas līguma atcēlēja līguma redzams, ka 2013.gada 5.aprīlī starp SIA "Interest" un /pers. H/ tika noslēgts cesijas līgums, saskaņā ar kuru SIA "Interest" bija nodevusi /pers. H/ prasījuma tiesības pret atbildētāju.

2012.gada 20.februārī SIA "Interest" nosūtījis atbildētājam brīdinājumu, kurā norādīts uz to, ka atbildētājs saistības, kas izriet no aizdevuma līguma nav izpildījis. Brīdinājumā lūgts atmaksāt SIA "Interest", kā cesionāram, parāda pamatsummu LVL 37 500 un soda naudu LVL 840 750.

2012.gada 28.februārī atbildētājs sniedzis atbildi uz brīdinājumu, norādot, ka izsniegtais aizdevums ir pilnībā atmaksāts trešajai personai, tādējādi prasījums atmaksāt aizdevumu un samaksāt soda naudu ir nepamatots.

Tiesa, ņemot vērā iepriekš norādītos apstākļus, atzinusi par nepamatotu atbildētāja rakstveida paskaidrojumā pausto viedokli, ka prasījumiem, kas izriet no aizdevuma līguma, ir iestājies noilgums.

Tiesa norādījusi uz Civillikuma 1895.pantu, Komerclikuma Pārejas noteikumu 15.punktu un Komerclikuma D daļā noteikto par to, ka no komercdarījuma izrietošie prasījumi noilgst triju gadu laikā, ja likumā nav noteikts cits noilguma termiņš, kā arī uz Komerclikuma 3.pantu.

Tiesa vērsusi uzmanību uz Komerclikuma Pārejas noteikumu 16.punktu par noilguma termiņa tecējumu un atzinusi, ka aizdevuma līguma noslēgšanas brīdī noilguma termiņš saistībām, kas izriet no aizdevuma līguma, bija 2015.gada 23.decembris. Sākot ar 2010.gada 1.janvāri, ievērojot Komerclikuma 406.pantu un Pārejas noteikumu 16.punktu, noilguma termiņš saistībām, kas izriet no aizdevuma līguma, ir 2013.gada 1.janvāris.

Tiesa ņēmusi vērā Civillikuma 1905.pantā noteikto par noilguma pārtraukumu un secinājusi, ka noilguma termiņš pēc pēdējā atgādinājuma nosūtīšanas 2013.gada 8.aprīlī bija 2016.gada 8.aprīlis. Tā kā prasība pret atbildētāju ir celta 2016.gada 26.februārī, prasība celta pirms noilguma termiņa iestāšanās.

Tiesa atzinusi par nepamatotu atbildētāja pārstāvja viedokli, ka šajā lietā prasītājam nav prasījuma tiesības, jo no lietas materiāliem redzams, ka 2012.gada 25.janvārī trešā persona cedējusi SIA "Interest" prasījuma tiesības pret atbildētāju, kas izriet no aizdevuma līguma, pamatojoties uz noslēgto cesijas līgumu. Savukārt no 2016.gada 9.februārī noslēgtā cesijas līguma atcēlēja līguma (turpmāk atcēlēja līgums) redzams, ka 2013.gada 5.aprīlī starp SIA "Interest" un /pers. H/ tika noslēgts cesijas līgums, saskaņā ar kuru SIA "Interest" bija nodevusi /pers. H/ prasījuma tiesības pret atbildētāju. Ar atcēlēju līgumu ir atcelts 2013.gada 5.aprīlī starp SIA "Interest" un /pers. H/ noslēgtais cesijas līgums.

Atbildētāja pārstāvja viedoklis, ka cesijas līgumu nevar atcelt ar atcēlēju līgumu, bet gan tikai, noslēdzot jaunu cesijas līgumu, atzīts par nepamatotu.

Tiesa uzskatījusi, ka šajā lietā prasījuma tiesības pret atbildētāju varēja pāriet no /pers. H/ atpakaļ SIA "Interest" ar jaunu cesijas līgumu. Tiesa nav saskatījusi šķēršļus tam, lai, noslēdzot atcēlēju līgumu, /pers. H/ un SIA "Interest" vienotos par prasījuma tiesību nodošanu atpakaļ SIA "Interest", kā tas arī notika 2016.gada 9.februārī. Norādīts, ka spēkā esošie tiesību akti neparedz ierobežojumus vai aizliegumu atcelt noslēgto cesijas līgumu ar atcēlēju līgumu. Tiesa ņēmusi vērā, ka lietā nav iesniegti pierādījumi tam, ka norādītais atcēlējs līgums ticis apstrīdēts, atcelts vai atzīts par spēkā neesošu, vai ka /pers. H/ nebūtu šo atcēlēja līgumu izpildījis (nebūtu nodevis atpakaļ SIA "Interest" prasījuma tiesības pret atbildētāju).

2016.gada 9.februārī, noslēdzot cesijas līguma atcēlēju līgumu, SIA "Interest" atguvusi no /pers. H/ no aizdevuma līguma izrietošās prasījuma tiesības pret atbildētāju.

Tiesai bija pamats atzīt 2016.gada 10.februārī starp SIA "Interest" un prasītāju noslēgto cesijas līgumu par spēkā esošu, jo uz šī līguma noslēgšanas datumu SIA "Interest" bija prasījuma tiesības pret atbildētāju, kuras varēja tikt nodotas prasītājam. Ņemot vērā to, ka lietā nav iesniegti pierādījumi, ka 2016.gada 10.februāra cesijas līgums ir atcelts vai atzīts par spēkā neesošu, tiesa secinājusi, ka prasītājam lietas izskatīšanas brīdī ir prasījuma tiesības, kas izriet no aizdevuma līguma, pret atbildētāju.

Tiesa pievienojusies atbildētāja pārstāvja viedoklim, ka lietā ir iegūti pierādījumi tam, ka saistības, kas izriet no aizdevuma līguma, atbildētāja ir izpildījusi.

Tiesa norādījusi uz Civillikuma 1838.pantu un secinājusi, ka par aizdevuma atmaksas fakta esamību var kalpot jebkādi pierādījumi, kas atbilstoši Civilprocesa likuma 8.panta pirmajai daļai un 97.panta pirmajai daļai ir iegūti likumā noteiktajā kārtībā un pārbaudīti tiesas sēdē.

Tiesa atzinusi par kļūdainu prasītāja apgalvojumu, ka aizdevuma atmaksas faktu nevar pierādīt ar liecinieku liecībām.

Tiesa ņēmusi vērā, ka atbilstoši likuma "Par grāmatvedību" 10.panta otrajai daļai (*redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016.gada 25.oktobrim*) attaisnojuma dokumentu glabāšanas laiks (izņemot attaisnojuma dokumentus par darbiniekiem aprēķināto mēnešalgu (darba samaksu) ar sadalījumu pa gadiem un mēnešiem) ir 5 gadi.

No liecinieces /pers. M/ tiesas sēdē sniegtajām liecībām izriet, ka aizdevuma atdošana trešajai personai atbildētājas grāmatvedībā tika fiksēta ar kases izdevumu orderiem, kuri līdz tiesas dienai nav saglabājušies, jo ir beidzies to glabāšanas laiks. Ievērojot norādītos apstākļus, tiesa atzinusi, ka atbildētājai nav iespējams pierādīt aizdevuma atmaksas faktu ar rakstiskiem pierādījumiem (grāmatvedības dokumentiem), un ir pieļaujams šo faktu pierādīt ar citiem pierādīšanas līdzekļiem, tostarp ar liecinieku liecībām.

Tiesa nav piekritusi prasītāja viedoklim, ka tiesas sēdē nopratināto liecinieku liecībām ir maza ticamība, jo tās ir personas, kuras ir saistītas ar atbildētāju, turklāt divi no lieciniekiem ir laulātie. Tiesai nav radušās šaubas, ka visi trīs tiesas sēdē nopratinātie liecinieki ir saistīti ar atbildētāju.

Liecinieks/pers. K/ aizdevuma līguma noslēgšanas brīdī bija atbildētāja valdes priekšsēdētājs, šo amatu viņš ieņem arī lietas izskatīšanas laikā. Lieciniece/pers. O/ aizdevuma līguma noslēgšanas brīdī bija atbildētāja valdes locekle, šo amatu viņa ieņem arī lietas izskatīšanas laikā. Savukārt lieciniece /pers. M/ tiesai norādījusi, ka strādā par atbildētāja grāmatvedi no 2002.gada. Tomēr šis apstāklis tiesai nav devis pamatu apšaubīt sniegto liecību ticamību. Pirmkārt, no tiesas sēdes protokola redzams, ka visi trīs tiesas sēdē nopratinātie liecinieki, atbilstoši Civilprocesa likuma 169.panta pirmajai un otrajai daļai, brīdināti par kriminālatbildību par apzināti nepatiesu liecību došanu. Otrkārt, nopratinot lieciniekus, tiesa nav konstatējusi apstākļus, kas varētu norādīt uz to, ka šie liecinieki snieguši apzināti nepatiesas liecības. Treškārt, izskatot lietu pēc būtības, tiesa nav konstatējusi apstākļus, ka atbildētājs ietekmējis lieciniekus vai tos mudinājis sniegt nepatiesas liecības. Gluži otrādi, liecinieces /pers. O/ un /pers. M/ norādījušas, ka pirms tiesas sēdes nav apspriedušas ne savā starpā, ne ar liecinieku /pers. K/ lietas apstākļus.

Tiesa pievienojusies prasītāja atziņai, ka tiesas sēdē nopratināto liecinieku liecības ir daļēji pretrunīgas. Tā liecinieks /pers. K/ liecināja, ka aizdevums tika atdots trešajai personai trīs daļās: 15 000 EUR, 10 000 EUR, 12 500 EUR. Lieciniece /pers. M/ norādījusi, ka aizdevums tika atdots šādās daļās: 15 000 EUR, 12 000 EUR, savukārt trešās daļas apmēru lieciniece nevarēja atcerēties. Liecinieki /pers. K/ un /pers. O/ liecināja, ka aizdevums pilnībā tika atmaksāts 2006.gada sākumā, savukārt lieciniece /pers. M/ liecināja, ka aizdevums tika atmaksāts 2005.gada decembrī.

No tiesas sēdē sniegtajām liecībām nepārprotami izriet (un par to liecinieku liecībās nav pretrunu), ka aizdevums tika atdots tieši trešajai personai /pers. E/, aizdevums tika atdots trīs daļās skaidrā naudā, turklāt liecinieki /pers. K/ un /pers. O/ norādījuši arī konkrētās vietas, kur notika aizdevuma atdošana (trešās personas automašīnā Zaļās birzs rajonā, trešās personas birojā un atbildētāja birojā).

Tiesa atzinusi, ka norādītās pretrunas liecinieku liecībās nedod pamatu uzskatīt, ka tiesas sēdē sniegtās liecības ir nepatiesas. Tiesa ņēmusi vērā to, ka kopš notikumiem, par kuriem tiesas sēdē sniegtas liecības, ir pagājuši vairāk kā desmit gadi, tādējādi liecinieki nevar atcerēties visas aprakstīto notikumu nianses.

Tiesa atzinusi, ka /pers. K/ tiesas sēdē sniegtās liecības nonāk pretrunā ar paskaidrojumiem, kurus viņš sniedzis tiesai civillietā Nr.C20256413.

No lietā esošā Liepājas tiesas 2013.gada 24.maija sprieduma civillietā Nr.C20256413 redzams, ka /pers. K/, būdams parādnieka (SIA "VIDO")

pārstāvis, norādījis, ka 2005.gadā aizņēmies no trešās personas 25 000 LVL uz 25%, kas ir lieli procenti, līdz ar ko, pieskaitot procentus, noslēgts aizdevuma līgums par 37 000 LVL.

Tiesa ņēmusi vērā /pers. O/ procesuālo statusu civillietā Nr.C20256413 – parādnieka (SIA "VIDO") pārstāvis. Ievērojot to, ka /pers. K/ civillietas Nr.C20256413 izskatīšanas laikā nebija brīdināts par atbildību par nepatiesa paskaidrojuma sniegšanu (un šādu brīdināšanu Civilprocesa likums neparedz), tiesa piešķīrusi lielāku ticamību šajā lietā /pers. K/ sniegtajām liecībām liecinieka statusā, jo /pers. K/ pirms liecības sniegšanas tika brīdināts par kriminālatbildību par nepatieso liecību došanu.

Tiesa atzinusi, ka tiesas sēdē nopratināto liecinieku liecības ir atzīstamas par attiecināmām un pieļaujamām. Nonākusi pie secinājuma, ka ar šīm liecībām ir pierādīts, ka atbildētājs ir izpildījis no aizdevuma līguma izrietošās saistības un atmaksājis aizdevumu trešajai personai, pierādījis savu iebildumu pamatotību.

Tiesa atzinusi, ka prasība daļā par aizdevuma pamatsummas piedziņu ir nepamatota un noraidāma.

Tiesa uzskatījusi, ka prasība daļā par likumisko procentu piedziņu (par aizdevuma lietošanu aizdevuma līgumā norādītajā termiņā) ir nepamatota un noraidāma.

Tiesa norādījusi uz Civillikuma 1946.panta pirmo daļu un konstatējusi, ka aizdevuma līgumā nav ietverts atbildētāja pienākums maksāt procentus par aizdevuma lietošanu.

Tiesa atzinusi, ka šajā gadījumā nav piemērojams Civillikuma 1759.pants (pienākums maksāt procentus bez noteiktas norunas, uz likuma pamata), jo tiesa nekonstatē šajā pantā norādītos apstākļus procentu samaksai uz likuma pamata. Līdz ar to prasībai piedzīt no atbildētāja procentus par aizdevuma lietošanu aizdevuma līgumā norādītajā termiņā nav tiesiska pamata.

Ievērojot to, ka prasība daļā par parāda piedziņu ir noraidāma, noraidāma arī prasība daļā par likumisko nokavējuma procentu piedziņu (par aizdevuma atmaksas kavējumu), jo lietas izskatīšanas laikā tiesa nav konstatējusi galvenā parāda esamību. Tādējādi prasība daļā par likumisko procentu piedziņu 35 315 EUR apmērā ir nepamatota un noraidāma.

Apelācijas sūdzību iesniedzis /pers. D/, pārsūdz spriedumu pilnā apmērā (lietas 125.-131.lapa) un norāda, ka tiesas spriedums ir balstīts tikai uz liecinieku liecībām. Uzskata, ka /pers. K/ liecība nav pieļaujama, jo /pers. K/ ir puses pārstāvis, turklāt arī ieinteresētā persona, jo ir SIA "VIDO" valdes loceklis un vienīgais dalībnieks. Juridiskās personas SIA "VIDO" paskaidrojumus tiesai parakstījis /pers. K/ kā fiziska persona, kurš tādejādi rīkojies kā tās pārstāvis un paudis tās gribu.

/pers. O/ (iepriekš pers. O) liecība nav pieļaujama, jo viņa ir ieinteresētā persona un puses pārstāvis, SIA "VIDO" amatpersona, kopš 2000.gada 9.novembra - SIA "VIDO" direktore, kopš 2004.gada 22.aprīļa – rīkotājdirektore, kopš 2005.gada 19.jūlija – valdes locekle. Arī /pers. O/ ir tieši saistīta ar SIA "VIDO" paskaidrojumu sniegšanu, jo ir atbildētāja valdes locekle, kura vada sabiedrību.

Uzskata, ka liecinieki nedrīkst piedalīties lietā, viņi nedrīkst būt procesa subjekti. /pers. K/ kā SIA "VIDO" valdes loceklis un vienīgais dalībnieks ir ieinteresēts lietā, turklāt viņš ir puses pārstāvis, līdz ar to nemaz nav pielaižams kā liecinieks lietā. Turklāt tā pati persona (/pers. K/) SIA "VIDO" paskaidrojumos sniedz citādu informāciju par aizdevuma atmaksas kārtību un summām, kā fiziska persona – liecinieks /pers. K/. Šāda pretrunu esamība liecību saturā papildus apliecina to, ka sprieduma balstīšana tikai uz liecībām nav pieļaujama.

Arī /pers. O/ kā atbildētāja valdes locekle ir tieši ieinteresēta lietā, turklāt viņa ir puses pārstāve, līdz ar ko arī nav pielaižama kā lieciniece lietā.

Lieciniece/pers. M/ arī ir ieinteresēta lietā, jo ir atbildētāja ilggadēja darbiniece – grāmatvede, kura saņem atlīdzību no atbildētāja, kuru var vērtēt kā atbildētāja uzticības personu, turklāt 22.04.2004. līdz 19.07.2005. viņa bijusi arī atbildētāja revidente.

Norādīts, ka /pers. O/ un /pers. M/ nav zināmi fakti saistībā ar aizdevumu, arī sniegtās liecības apliecināja, ka viņas naudas atdošanu nav redzējušas. Tādēļ viņu liecības nav attiecināmas uz lietu. Liecības, kas nebalstās uz faktu personīgu uztveri, bet citu personu vērtējumu vai viņu sniegtu ziņu atstāstījumu, nav uzskatāmas par pietiekoši drošām, lai smeltos pierādījumus. Tas nozīmē, kā šīs liecības nevar izmantot arī kā netiešos pierādījumus *(Civilprocesa likuma komentāri. 1.daļa. 2016, 368.lp.)*.

Apelātors atkārtoti norādījis uz faktiem, kas minēti prasības pieteikumā un lūdz piedzīt ne tikai neatmaksāto aizdevumu 53 357,69 EUR, bet arī likumiskos procentus par aizdevuma lietošanu.

Trešā persona /pers. E/ ir iesniedzis rakstveida paskaidrojumus par apelācijas sūdzību (lietas 151.-153.lapa).

Uzskata, ka apelācijas sūdzība ir pamatota un apmierināma. Liepājas tiesas spriedums neatspoguļo patiesos lietas apstākļus, tādēļ ir nepamatots. Tiesa ir uzklausījusi lieciniekus, kuri ir klaji melojuši par naudas atdošanu, turklāt liecinieki ir savstarpēji saistīti – /pers. O/ (iepriekš pers. O) ir /pers. K/ sieva, bet /pers. M/- /pers. K/grāmatvede. Lieciniece/pers. M/ nepatiesi ir norādījusi, ka par aizdevuma atdošanu tikuši noformēti kases izdevumu orderi, jo nav parakstījis nevienu kases izdevumu orderi par naudas saņemšanu no atbildētāja. Naudas nodošana nav notikusi un neviens liecinieks nav bijis klāt pie sarunām ar /pers. K/, nav notikušas tikšanās automašīnā Zaļās birzs rajonā, kā arī atbildētāja birojā, nav saņēmis naudu ne no atbildētāja, ne viņa pārstāvjiem. Ņemot vērā, ka tikšanās nav notikušas, tad arī liecinieki nevarēja būt klāt. Ja parāds būtu atdots, tad tas nebūtu ticis cedēts. Turklāt /pers. K/ir SIA "VIDO" dalībnieks un lietas iznākums var ietekmēt viņa iespējas saņemt dividendes.

Norāda, ka atbildētājs un tā pārstāvji rīkojas augtākā mērā negodprātīgi, ilgus gadus lieto viņiem aizdoto naudu, izmanto to savam biznesam, taču neuzskata par pienākumu atdot parādu, turklāt vēl izplata apmelojošas, apvainojošas, nepatiesas ziņas.

Atbildētāja paskaidrojumi satur maldinošu informāciju par lietas apstākļiem – ka aizdevuma pamatsumma esot bijusi citāda nekā noteikts līgumā, ka aizdevums atmaksāts. Neuzskata par pienākumu atspēkot ne ar ko nepierādītus melīgus apgalvojumus.

Vērš tiesas uzmanību, ka atbildētājs par parāda esamību sniedzis pretrunīgus apgalvojumus, no tiesas nolēmuma maksātnespējas lietā fiksēts, ka atbildētājs parādu kaut kādā daļā atzīst, taču paskaidrojumos šajā lietā parādu neatzīst. Šis fakts liecina par atbildētāja un tā pārstāvju centieniem sagrozīt faktus.

Apelācijas instances tiesas sēdē prasītājs un apelācijas sūdzības iesniedzējs /pers. D/ uzturēja prasību saskaņā ar precizējumiem un uzturēja apelācijas sūdzību. Norādīja, ka pamatā viss balstīts uz tādu liecinieku liecībām, kuru pielaišana liecību sniegšanai ir apšaubāma. Atbildētājs ir juridiska persona, kurai jāved grāmatvedība, visas darbības ar darījumiem jāfiksē attaisnojuma dokumentos, pierādīšanas līdzeklis atbildētājam šajā lietā ir iespējams tikai rakstveida dokumentu formā, kas balstīts uz likuma „Par grāmatvedību" 7. un 10.pantu. Ja atbildētājam būtu bijuši liecinieces /pers. M/ norādītie kases izdevumu orderi, tad tie saskaņā ar likuma „Par grāmatvedību" 10.pantu bija jāglabā ilgāku laiku, atbildētājam bija jāsaprot, ka, lai pierādītu savu saistību izpildi, šādi dokumenti bija jāglabā. Uzskatīja, ka dokumentu nevar aizstāt ar liecinieku liecībām saskaņā ar Civilprocesa likuma 95.pantu. Vērsa uzmanību uz liecinieku ieinteresētību lietā, Paulaviči ir laulātie, atbildētāja amatpersonas, /pers. K/ ir valdes loceklis, kurš procesuāli bijis arī pārstāvis, sniedz liecības, paskaidrojumus, bet /pers. M/ aizdevuma izsniegšanas brīdī bija atbildētāja grāmatvede, līdz 2005.gadam bija tā revidente. Uzskatīja, ka tiesai kritiski jāvērtē ieinteresēto personu liecības.

Apelācijas instances tiesas sēdē /pers. D/, kā trešās personas /pers. E/ pārstāvis, vērsa uzmanību uz likuma „Par grāmatvedību", atbildētājs ir

juridiska persona, uz ko attiecināmi tikai rakstveida pierādījumi.

Apelācijas instances tiesas sēdē atbildētāja SIA "VIDO" pārstāvis zvērināts advokāts Edijs Blaus uzskatīja, ka prasība un apelācijas sūdzība ir nepamatota, Liepājas tiesa ir izvērtējusi lietas apstākļus. Norādīja uz Civilprocesa likuma 106.pantu, kurā minētas personas, kuras nevar būt liecinieki, amatpersonas tur nav norādītas, tiesa pamatoti pielaidusi personas liecināt. Vērsa uzmanību, ka likuma „Par grāmatvedību" 10.pantā noteikts dokumentu 5 gadu glabāšanas termiņš, tie nav jāglabā līdz kādam atgādinājumam, saistība ir izpildīta, 5 gadi ir pagājuši. Paskaidroja, ka Civilprocesa likuma 96.pantā ir norādīti visi pierādīšanas līdzekļi, kas šajā gadījumā bija liecinieku liecības, liecinieki brīdināti par kriminālatbildību, konsekventi liecināja, ka parāds atdots, naudas atdošanas fakts citādi nav pierādāms. Savukārt trešajai personai nav citu variantu, ko teikt, ja /pers. E/ nelikās ne zinis 8 gadus, tad tas ir dīvaini. Norādīja, ka naudas atdošana skaidrā naudā tika iegrāmatota kā iemaksa kasē ar kases ieņēmumu orderi.

Motīvu daļa

Civillietu tiesas kolēģija, pārbaudījusi pierādījumus, noklausījusies lietas dalībnieku paskaidrojumus, kā arī izvērtējusi apelācijas sūdzības motīvus, uzskata, ka prasība ir pamatota un apmierināma daļēji.

Savu viedokli tiesu kolēģija pamato uz turpmāk norādītajiem argumentiem.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu un 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 8. un 97.panta prasībām tiesa lietas apstākļus noskaidro pēc tiesas sēdē pārbaudītiem pierādījumiem un novērtē pierādījumus pēc savas iekšējās pārliecības, kas pamatota uz tiesas sēdē vispusīgi, pilnīgi un objektīvi pārbaudītiem pierādījumiem. Tiesību doktrīnā norādīts, ka (..) pierādījumi jāvērtē kopumā, nevis izolēti (..), jānosaka pierādījumu nozīmība saistībā ar lietā nosakāmiem apstākļiem un faktiem, (..) jāizdara secinājums par pierādījumu pietiekamību (*sk. Civilprocesa likuma komentāri. Trešais papildinātais izdevums. Autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna vispārējā zinātniskā redakcijā.- Rīga: Tiesu namu aģentūra. 2006., 183.lpp.)*. Minētās tiesību normas nepiešķir tiesai tiesības nepārbaudīt un nevērtēt lietā esošos pierādījumus. Tāpat ir ņemami vērā Civilprocesa likuma 10. un 93.panta nosacījumi.

Tiesību doktrīnā sniegta atziņa, ka neapšaubāmi, tiesai vispirms jāpārbauda prasītāja tiesības aizskāruma esamība. Šo jautājumu noskaidrošana nav atkarīga no atbildētāja celtajiem iebildumiem pret prasību (*sk. Līcis A., Prasības tiesvedība un pierādījumi. Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. Mācību līdzeklis tiesību zinātņu studentiem. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2003, 26.lpp.*).

Latvijas Republikas Satversmes 92.pants nosaka, ka ikvienai personai ir tiesības uz taisnīgu tiesu, arī likuma „Par tiesu varu" 3.panta otrajā daļā garantētas personas tiesības uz lietas izskatīšanu, ievērojot visas taisnīguma prasības. Tādējādi taisnīgums atzīstams par vienu no svarīgākajiem tiesvedības principiem (*sk. Civilprocesa likuma komentāri. Trešais papildinātais izdevums. Autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 176.lpp.*). Turklāt civilprocesā blakus daudzkārt pieminētajām personas tiesībām uz taisnīgu tiesu (Satversmes 92.p.) pastāv sacīkstes princips, kurš liedz atsaukties vēlāk uz pierādījumiem, kuri varēja tikt, bet netika iesniegti termiņā (*sk. CIVILPROCESA LIKUMA KOMENTĀRI. I daļa (1.-28.nodaļa). Sagatavojis Autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2011, 259.lpp.*).

Tiesas kolēģija secina ka lietā nav strīda par sekojošiem faktiem:

- 2005.gada 23.novembrī trešā persona /pers. E/ piešķīra atbildētājam SIA "VIDO" aizdevumu Ls 37 500 ar atmaksas termiņu 2005.gada 23.decembrī;
- /pers. E/ prasījuma tiesības ir vairākkārt cedētas, pēdējā cesionāra /pers. D/ izvirzītajam prasījumam, kas izriet no 2005.gada 23.novembra aizdevuma līguma, par ko prasība tiesā celta 2016.gada 26.februārī, Civillikumā un Komerclikumā noteiktais noilgums nav iestājies.

Tiesas kolēģija atzīst, ka lietā ir strīds par to, vai SIA "VIDO" ir atmaksājusi saņemto aizdevumu, jo atbildētāja grāmatvedībā nav saglabājušies rakstiski dokumenti, kas tieši apliecina parāda samaksas faktu.

Nenoliedzami, pastāvot noteiktai maksājumu saistībai, pozitīvais fakts par saistības izpildi ir jāpierāda atbildētājam. Lai arī tiesu praksē ir nostiprinājies uzskats, ka atbilstoši Civillikuma 1838.pantam rakstveida apliecinājums var tikt atzīts par pārliecinošāku samaksas pierādījumu, taču Civillikums pieļauj arī jebkura cita pierādīšanas līdzekļa, tostarp liecinieku liecību, izmantošanu samaksas pierādīšanai *(skat. Senāta 2008.gada 29.oktobra spriedumu lietā Nr.SKC-386/2008*). Šī atziņa atkārtota arī Civillietu departamenta 2009.gada 16.decembra spriedumā lietā Nr.SKC-351/2009. Tā kā rakstveida pierādījums nav vienīgais saistības izpildījuma pierādījums, pie tam tas nav neapstrīdams, tādēļ tiesai strīda gadījumā jāvērtē visi pierādījumi kopumā *(sk. Senāta 2010.gada 24.marta spriedumu lietā Nr.SKC-71/2010)*.

Arī civilprocesa doktrīnā ir nostiprinājusies atziņa, ka, "lai gan pierādījumus iesniedz vai uz tiem atsaucas katra no pusēm, tiesai tomēr jāraugās uz tiem kritiski, jānoskaidro to objektīvā vērtība un jācenšas noskaidrot patiesos, faktiskos lietas apstākļus, kam gala rezultātā jānoved pie patiesības" *(sk. Ose D. Pierādījumu neiesniegšanas atšķirīgās sekas tiesu praksē // Jurista Vārds, 31.01.2017., Nr.5 (959))*.

Ņemot vērā iepriekš norādīto, tiesas kolēģija atzīst, ka prasītāja izteiktais viedoklis, ka atbildētāja, kā juridiskas personas, aizdevuma samaksas pierādīšanā pieļaujami ir tikai rakstveida pierādījumi (*Civilprocesa likuma 95.pants*) ir nepamatots un neatbilstošs tiesu praksei un civilprocesa doktrīnai.

No Liepājas tiesas 2016.gada 13.decembra sēdē nopratināto liecinieču /pers. O/ un /pers. M/ sniegtajām liecībām, kuras tiesas kolēģija noklausījās audioierakstā (lietas 112.lapa; tiesas sēdes protokola 3. un 4.lappuse) un, kas atspoguļotas Liepājas tiesas 2016.gada 27.decembra spriedumā (lietas 116.lapa; tiesas sprieduma 3. un 4.lappuse) secināms, ka viņas nav bijušas kopā ar liecinieku /pers. K/, kad viņš /pers. E/ vairākās reizēs, skaidrā naudā atdevis parādu. Liecinieces parāda atdošanā nav bijušas klāt un reālu naudas nodošanas faktu nav redzējušas, par naudas atdošanas faktu zina no liecinieka /pers. K/, kuram vairākās reizēs tika izsniegta skaidra nauda parāda atdošanai. Tāpat lieciniece, SIA "VIDO" grāmatvede, /pers. M/ liecināja, ka minētais aizdevums sabiedrības bilancē neatspoguļojās, jo tika saņemts un atdots gada ietvaros, šāda informācija norādīta arī sabiedrības pavadrakstā (lietas 170.lapa), pie naudas nodošanas noformēja kases izdevumu orderus, kuri nav saglabājušies. Liecinieka /pers. K/ liecinātais par to, ka parāds /pers. E/ atdots skaidrā naudā trīs tikšanās reizēs, atšķiras no atbildētāja pārstāvja /pers. K/ rakstiski norādītā, ka viss parāds atdots 2006.gada 23.februārī (lietas 34.-35.lapa) un maksātnespējas lietas izskatīšanas laikā paskaidrotā, ka parāds /pers. E/ atdots divās reizēs, ko redzēja lieciniece /pers. O/ (lietas 26.lapa), kas arī nav apstiprinājies ar pierādījumiem lietā.

No atbildētāja papildus iesniegtajiem pierādījumiem SIA "VIDO" konta pārskata izvilkuma par periodu no 2005.gada 15.novembra līdz 2005.gada 24.decembrim (lietas 171.-172.lapa) redzams, ka no atbildētāja bankas konta lieciniecei /pers. O/ (iepriekš pers. O) 2005.gada 23.decembrī izmaksāti Ls 53 900. Minētais naudas izmaksas fakts atbilst liecinieces /pers. M/ norādītajam, ka nauda, lai samaksātu /pers. E/, vispirms tika izņemta no bankas konta, tad iemaksāta sabiedrības kasē. Taču fakts, ka 2005.gada 23.decembrī no atbildētāja konta izņemta naudas summa Ls

53 900, nepierāda, ka tieši no šīs naudas summas samaksāts /pers. E/. Arī liecinieces /pers. M/ stāstīto par to, ka no /pers. E/ saņemto aizdevumu iemaksāja sabiedrības kontā, iepriekš minētā konta izvilkums neapstiprina.

Tiesas kolēģija, izvērtējot liecinieku liecības kopsakarā ar papildus no atbildētāja pieprasītajiem pierādījumiem, secina, ka ar tiem kopumā neapstiprinās atbildētāja apgalvotais, ka viss /pers. E/ izsniegtais aizdevums tika viņam atdots.

Ņemot vērā iepriekš norādīto, tiesas kolēģija atzīst, ka ir pamats apmierināt prasību daļā par pamatparāda piedziņu un no atbildētāja prasītāja labā piedzenama aizdevuma pamatsumma 53 357,69 EUR (Ls 37 500).

Attiecībā par procentu piedziņu tiesas kolēģija norāda turpmāk minētus apsvērumus.

No 2005.gada 23.novembra Aizdevuma līguma (lietas 10.lapa) redzams, ka līgumslēdzēji nav pielīguši procentus par aizdevuma lietošanu. Tiesas kolēģija pievienojas pirmās instances tiesas atziņai, ka minētā strīda risināšanai nav piemērojami Civillikuma 1759.panta nosacījumi, lai apmierinātu prasījumu par likumisko aizdevuma lietošanas procentu 262,50 EUR piedziņu. Prasība šajā daļā kā nepamatota ir noraidāma.

Civillikuma 1.pants nosaka, ka tiesības izlietojamas un pienākumi pildāmi pēc labas ticības. Civillikuma 1.pantā norādītais labas ticības princips nozīmē, ka katram civiltiesiskās saistības dalībniekam savas subjektīvās tiesības jāīsteno un subjektīvie pienākumi jāpilda, ņemot vērā pretējās puses intereses.

Saskaņā ar Civillikuma 1811.pantu katra saistības tiesība izbeidzas pati no sevis, kad izpildīta tai atbilstošā parādnieka saistība, t.i. nolīdzinot parādu. Ja saistības tiesības priekšmets ir nauda, tad saistību izpilda ar samaksu.

Vērtējot prasījumu par nokavējuma procentu 36 592,50 EUR (36 855 EUR - 262,50 EUR) piedziņas pamatotību, tiesas kolēģija ņem vērā vispārējos tiesību principus un apstākli, ka tiesai jāatrod taisnīgs risinājums lietā. Tiesas kolēģija atzīst, ka aizdevējs lietā nav rīkojies godprātīgi un parādu nav atprasījis saprātīgā termiņā. Līdz ar to atbildētājam radīta nelabvēlīga situācija, jo gadījumā, ja aizdevējs saprātīgā termiņā, negaidot gadiem, būtu izlēmis jautājumu par parāda atprasīšanu, procentu pieaugums būtu mazākā apmērā. Šādos apstākļos atzīstams, ka pusēm jāuzņemas līdzatbildība par minētās situācijas sekām. Līdz ar to tiesas kolēģija uzskata par taisnīgu strīda risinājumu, atbrīvojot atbildētāju daļēji no nokavējuma procentu samaksas pienākuma, noteikt atbildētājam pienākumu samaksāt likumiskos nokavējuma procentus 1/2 daļu no 36 592,50 EUR jeb 18 296,25 EUR.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa spriedumā, izvērtējot pierādījumus par aizdevuma atdošanas apstākļiem, nonākusi pie nepamatotiem secinājumiem.

Saskaņā ar Civillikuma 1765.pantu un Civilprocesa likuma 195.pantu pēc prasītāja lūguma, ir pamats noteikt prasītājam tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt likumiskos 6% gadā no piespriestā, bet vēl nepiedzītā, pamatparāda 53 357,69 EUR un visu piedzīto summu ieskaitīt prasītāja norādītā kredītiestādes kontā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmās daļas nosacījumiem pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus.

Prasītājs, iesniedzot prasību un tās grozījumus, samaksājis valsts nodevu 2 125,13 EUR (lietas 8., 88.lapa), samaksājis tiesas izdevumus 7,83 EUR (lietas 9.lapa), kā arī maksājis valsts nodevu par blakus sūdzību 28,46 EUR (lietas 71.lapa).

No atbildētāja par labu prasītājam tiesas izdevumi piedzenami proporcionāli: valsts nodeva 1 687,99 EUR (kas aprēķināta sekojoši: prasības summa ir 90 212,69 EUR jeb 100%; apmierinātā prasības summa ir 71 653,94 EUR ((53 357,69 EUR + 18 296,25 EUR), kas ir x; x = 71 653,94 EUR x 100/90 212,69 EUR = 79,43%; 79,43% no 2 125,13 EUR) = 1 687,99 EUR); tiesas izdevumi 6,22 EUR (kas aprēķināta sekojoši 79,43% no 7,83 EUR), kā arī 79,43% par blakus sūdzību 28,46 EUR, kas ir 22,61 EUR, pavisam kopā 1 716,82 EUR.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 42.pantam valsts labā piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi.

No atbildētāja par labu valstij piedzenama valsts nodeva prasības apmierinātajā daļā par apelācijas sūdzību 1 687,99 EUR.

No lietas materiāliem (lietas 2.lapa) secināms, ka lietā apelācijas instances tiesā radušies ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu 5,90 EUR apmērā, kam pieskaitāmi pirmās instances tiesā nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 15,65 EUR (ņemot vērā samaksātos tiesas izdevumus lietas 9.lapa). Līdz ar to no atbildētāja valsts labā piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 21,55 EUR apmērā.

Tiesas kolēģija atzīst, ka saskaņā ar Civilprocesa 204.[1] pantu, atbildētājam nosakāms 10 dienu termiņš sprieduma labprātīgai izpildei, kas skaitāms no šī sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 194., 204.[1], 430., 432. un 434.pantu tiesas kolēģija

nosprieda

/pers. D/ prasību pret SIA "VIDO", ar trešo personu prasītāja pusē /pers. E/, par parāda piedziņu apmierināt daļēji.

Piedzīt no SIA "VIDO", reģistrācijas Nr.42102014033, par labu /pers. D/, personas kods /personas kods/, pamatparādu 53 357,69 EUR (piecdesmit trīs tūkstoši trīs simti piecdesmit septiņi *euro* un 69 centi), likumiskos nokavējuma procentus uz 2017.gada 6.jūniju 18 296,25 EUR (astoņpadsmit tūkstoši divi simti deviņdesmit seši *euro* un 25 centi) un tiesas izdevumus 1 716,82 EUR (viens tūkstotis septiņi simti sešpadsmit *euro* un 82 centi), ieskaitot tos prasītājam kontā Nr./konta numurs/, VAS/nosaukums A/.

Noteikt /pers. D/, personas kods /personas kods/, tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt 6% (seši procenti) gadā no piespriestās, bet vēl nepiedzītās, summas 53 357,69 EUR.

Prasību par procentu 18 558,75 EUR piedziņu noraidīt.

Piedzīt no SIA "VIDO", reģistrācijas Nr.42102014033, par labu valstij valsts nodevu 1 687,99 EUR (viens tūkstotis seši simti astoņdesmit septiņi *euro* un 99 centi), kas maksājama Valsts kasē, NMR90000050138, konts LV55TREL1060190911200, BIC kods TRELLV22, kods 0539.

Piedzīt no SIA "VIDO", reģistrācijas Nr.42102014033, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 21,55 EUR (divdesmit viens *euro* un 55 centi), kas jāsamaksā Tiesu administrācijai, NMR 90001672316, BIC kods TRELLV22 kontā Nr.LV51TREL2190458019000.

Noteikt SIA "VIDO" 10 dienu termiņu labprātīgai sprieduma izpildei, skaitot no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Pilna sprieduma sastādīšanas datums - 2017.gada 27.jūnijs.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā trīsdesmit dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Kurzemes apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese J.Mauliņa

Tiesnese Z.Zaiceva

Tiesnese A.Klaiše